

Ivo Grahor:

Petletnega Miloša moška povest

4. Hladnikov Janez

Birma je bila lepa. Prav zadovoljni so bili ljudje z njo in še »škof so rekli, da tako lepe birme še niso videli«. Tako je povedala stara Kršinka, ki vse vidi in ve. Drugi, ki vse vidi, a ničesar ne ve, je neumni Hladnikov Janez. Tudi on je bil takrat vesel.

Otroci so se po dvakrat in trikrat vsak dan zbirali pred Razpotnikovim hlevom in barantali. Tja so prinesli pridobljene reči, jih zamenjavali in prodali.

jaši, v resnici pa so se z njimi le bahali, kdo da jih ima največ, in čigave da so največ vredne. Nosili so jih vedno s seboj. Vse žepe so imeli nabasane z igračami, najbolj revni so nosili vse v srajci, na golem. Saj človek menda še najbolj uživa, če tišči dragoceno stvar vedno pod pazduho. Neumni Hladnikov Janez, katerega meče božjast, ima sploh navado, da vse kar pobere v jarkih in po smetiščih, takoj skrije v nedri, potem gre na most in z visokega mostu po vrsti spušča v vodo vse; škatlje, papirje, kolesca, žeblice, vliakč, stare klobuke, orglice in druge take reči. Najrajši bi tudi otrokom vse vzel in se potem veselil, kako padajo birmanska darila in igračke v vodo. To bi bilo konjičkov, uric, obeskov, barvanih piškotov. Še kakšen klobuček bi bil vmes ali pa čevljički.

Ah, kako je lepo! Kakšno veselje! Sonce sije. Sedeš na mostni zidec, glavo stegneš čez rob in spuščaš stvari, da lete navzdol. Vsak predmet leti na svoj način. Papir se boji in leti daleč, preden pade v valove. Stekleničice od črnih napolniš do polovice z vodo, da plavajo. Palico spustiš navpično, da poskoči še enkrat iz vode in se potem prekopicne kakor riba. Klobuk plava na površini in ga lahko še obmetavaš s kamenjem. Seveda nihče ne vrže svojega, niti Hladnikov Janez ne, ki ima najbolj raztrganega.

Vsa njegova obleka so hlače, ki mu vise na vrvi in platnena srajca. Velik

je in močan; kadar se razjezi, je grozen. Kakor blisk prime kamen ali pa — joče. Tako hudoben ni, da bi ljudem delal škodo, ako je sploh hudoben. Vzame pač, kar dobi. Otroci se ga pa le bojijo in zato Janez po birmi ni videl daril. Skrivali so jih pred njim.

Stikal je po smeteh in oprezal za vogli dvorišč, a ničesar ni našel; vse, kar je ostalo od birme, je že zmetal v vodo in zdaj je postajal žalosten. Milošu se je revež zasmilil. Vedel je, da meče božjast siromaka in da je zaradi tega vedno poln ran in opeklin. Nič več ga ni veselilo barantanje z otroci za njih dragocene stvari. Vse je že stokrat videl. Šel je za Janezom in ga opazoval, kako brska v listju, po jarkih, po gmajni, da bi kaj našel. Nikjer ni našel ničesar.

Tedaj se je Miloš nečesa spomnil.

Šel je v domače podstrežje in ko je bil na temnih stopnicah, se je sam sebi čudil: nič ga ni bilo strah. Hodil je po razmaknjenih deskah in pazil, da ne pade vmes, ker je vedel, da se lahko strop prederi in človek zleti skozi. Nič si ni želel potovati na tak način v spalne sobe. V podstrežju je bilo temno. Mala okenca so večinoma založena z deskami ali so pa motna in umazana. V kotih leže prazni zaboji in kopice starin: veliki lonci, starinske košare, steklenice, kmečke zibel, star voziček, vrči, podobne, šita, nečke, peharji za kruh, s katerimi so pekli v starih časih pogačo, včasih zagledaš še kaj koristnega. Marsikaj se ti zdi vredno, da si поблиže ogledaš. Čez sedem let pride vse prav.

Kdo bi se med tolikimi zakladi ne izgubil?! Človek premetava, ogleduje reči, ki jih je kje videl ali ni, in pozabi na vse. Potem se naenkrat spomni, kaj je hotel, po kaj je prišel in opazi, da je že pozno. Tako se je pripetilo Milošu še večkrat. Prvikrat se je skoraj ustrašil. Pograbil je nekaj stvari, nekatere je tresčil skozi lino na cesto, z drugimi pa je bežal po stopnicah navzdol. Zdaj ga je bilo spet nekoliko strah. Bog ve, kaj je za njim zaropotalo v kotu? Samo mačke žive na postrežju. Na zadnji stopnici se je Miloš že ustavil in se pogumno ozrl. Sklenil je, da se drugi dan vrne in pogleda, kdo ropoče za njim.

»Moškega ne sme biti strah,« je dejal sam pri sebi in te besede si je ponavljal tako dolgo, da je vedel:

Ako je koga strah, njega ni. Miloš se ne boji.

Tekel je ven. V veži je bilo nevarno, da ga domači ustavijo in mu vzamejo plen. Na dvorišču je srečal Janeza. Spogledala sta se, a Miloš se ni izdal. Nese je vse stvari naravnost na domače smetišče in tam jih je zagnal daleč na gnoj. Potem se je skril.

Kmalu za njim se je prihlujeno priplazil Janez in oprezoval od strani, ali ga kdo vidi. Bil je neznansko vesel. Že se je bližal škatljam, ki so napol plavale v gnoju. Tam je šele opazil, da se mu tla pod nogami udirajo. Vrnil se je, poiskal dolgo palico in previdno zvlekel najdene stvari na njivo. Imel je torej dve škatli in steklenico. Več ni iskal. Bil je popolnoma srečen. Ogledoval je stvari, jih potežkal v eni roki in v drugi, potem je šel in jih napolnil s peskom. Tako obložen se je namenil proti svojemu mostu. Smejal se je.

Miloš ga je skrivoma ogledoval. Z vrta, kjer je lahko vse videl, je sprem-

ljal Janeza k mostu in se je vrnil domov šele tedaj, ko je poslednji kos škatlice izginil pod vodo.

Tudi Janez je odšel in zamaknjeno nekaj govoril pred se, kakor da je opravič svojo dnevno molitev. Miloš je gledal za njim in se globoko zamislil. Mor-da je prešteval, koliko stvari ima še na podstrežju za Janezov žrtvenik. Saj je bil Janez, ko je spuščal svoje igrače v vodo, popolnoma drugačen. V čudnem ognju so mu žarele oči in včasih je kričnil. Ko je šel zdaj mimo smetišča, je še enkrat kričnil. Milošu se je zdelo, da vriska od veselja in zmage.

A še nečesa se je spomnil ta hip. Janez zna mnogo molitvic. Najlepše zna »očenaš« in tega mu mora prihodnjič moliti, ko bosta sama. Miloš mu da za plačilo najlepšo, največjo škatlo.

Dalje prih. nedeljo.

Daniilo Gorinlik:

Če se dva prepirata

Kužek Hov in kužek Hav
trdno sta si obljubila,
da v prijateljstvu povsod
bosta verno se družila.

Da se vselej in vsikdar
bosta gorko le ljubila,
pa da tudi vsako stvar
bosta bratski si delila.

Našla sta na cesti kost.
To je za oba veselje —
ali moti se hudo
kdor v prijateljstvo verjel je.

Ravs in kavs — že Hov in Hav
sta krepko se spoprijela.
priščrčala ptica je,
kost si kar s seboj je vzela.

Zdaj krvav je Hov in Hav,
smeje se na drevju ptiček:
Če se dva prepirata —
tretji le ima dobiček.

A. K.:

Pečrček na velesejmu

Najbrže je bil že vsak izmed vas na velesejmu. Gotovo ste tam nadlegovali mamico ali pa očka, naj vam kupi to ali ono — igrač ali slaščic! Poslušajte, tudi Petrček je bil tak majhen sitnež.

Kadar je šel z mamico na velesejem, je zmerom sitnaril za balonček, ki mu ga pa mamica ni hotela kupiti, češ: »Ali ni škoda denarja, ko pa takoj poči?«

Pa je prišel Petrčkov striček Hinko v Ljubljano. Šel je na velesejem in vzel Petrčka s seboj. Mamica ni utegnila, obljubila pa je, da pride za njima. Petrček je bil to pot kar nekam vesel, da ni šla mamica z njima. Zakaj neki?

Ko je mamica čez čas prišla na velesejem, je že od daleč videla veliko rdečo smotko, ki je plavala po zraku. Sama pri sebi je mislila: »Kako so nespametni vendar ljudje!« Ko pa je prišla blizu, je zagledala svojega sinka, sedečega poleg strička v paviljonu. Petrček se je čisto moško držal — poreden nasmeih mu je igral okrog ustec — češ: »Zdaj imam pa vendarle balon — pa še kakšno cigaro!« No — tudi striček je uganil mamine misli, ki je samo zmajevala z glavo.

Nato so šli še vsi trije naokoli. Petrček pa se je v mamino veselje zaletaval s svojo ogromno smotko zdaj v enega, zdaj v drugega. Zdajci pa je začelo deževati. Ko so pod streho vedrili, je s Petrčkove smotke kar rdeče kapalo. Roke je imel čisto rdeče, po obrazu od-

tiske rdečih prstov — kar nekam plašno je predeval balon iz rok v roko in boječe pogledoval zdaj strica, zdaj mamico, ki ni sveda nič kaj prijazno in zadovoljno gledala. Marsikdo se je iz srca posmejal — to vam je bila slika! Zdajci pa močan pok — od prekrasne rdeče smotke so ostale le majhne cunjice. Rdeče poskropljen je bil Petrčkov obrazek, plašček in nogavičke. Tudi na maminem plašču so se poznali sledovi rdečega balončka. Kako sta prišla takrat mamica in Petrček domov, sama nista vedela. Še nekaj dni je imel Petrček rdeče roke — rdečih madežev na plaščih pa tudi najboljša velesejsko čistilo ni odstranilo. Mislim, da ne bo Petrček nikoli več sitnaril za balončke.

Črtomira:

Ko smo se gugal

Ko je minilo poletje in z njim čas kopanja in je postajala voda v grapi premrzla — torej tja proti jeseni — nismo bili za igranje v nikaki zadregi. Tedaj je nastopila sezona guganja.

Na nekakšno visoko kozo smo deli dolgo desko. Dva, ki sta se mislila gugati, sta sedla vsak na en kraj, pa je šlo: gori — dol — gori — dol! — Zraven smo se pogovarjali take lepe reči, da mi je še danes milo, ko se jih spominam...

Kdor je bil zgoraj, se je oziral na vse strani in proti nebu, kakor da bi hotel zaslediti kako novo zvezdo. — »Kaj vidiš?« ga je vprašal oni spodaj. »Trst, Reko, morje, Ameriko!« — »je lepo?« — »Zdaj boš sam videl!« je odgovarjal zvezdogledec.

Zgodilo se je, da drugi ni imel tako

bujne domišljije in ni videl ničesar, ali pa je prvega še prekosil: »Vidim... vidim... vse — tja do konca sveta...«

Ali čujte drug tak govor: »Ti, ali veš, da je na našem podstrešju shranjen zlat balon?« — »Jezesna, zlat?« se je čudil drugi. »Zlat, zlat!! V njem je krasna soba, krasna kuhinja, v kateri je posoda iz samega zlata. Za pečjo pa sedi zlat maček.« — »Jezesna — zlat... Zlat... zlat...«

Vrhunec vseh norčij je bil pa na pa-si! Vodja vseh pastirjev je bil Cukočič. Gotovo se še danes smeje ob spominu na ono, kar sta bila nekoč ukrenila s sedanjim Mihotovim gospodarjem.

Bilo je jeseni. Pri Jemonski hrvi sta oba pasla krave. Te nišo bezljale, a onadva nista vedela kaj početi od same norosti. In sta jo kmalu dobila! Prav na poti sta izkopala globoko jamo. V klobukih sta iz bližnje Reke nanesla vanjo vodo. Vrh juame sta natrosila mosja, da je bilo videti kakor pot. Nato sta se skrila za grm in čakala.

Kmalu se je prikazal Čanda iz Gorenjskega Jemona. Sel je zamišljen po poti — stopil na mosje in — flosk! — do pasu v jamo! Pa je potem terentašil, da je bilo groza; gorje, če bi ju bil dobil!...

Zgodba o mesecu

Nekoč je kraljica meseca sklenila, da ne pusti več meseca iz hiše. Spravila ga je v zaboj, ga pokrila s pokrovom in ga povezala z močno vrvjo. Odslej so bile noči črne in popolnoma temne. Potniki so žalostno taval po gozdovih, zakaj v temi niso mogli najti domov.

Črni vran je sedel na visoki smreki in premišljeval, kaj naj stori, da bi mesec spet sijal. Naposled se je nečesa domislil. Hitro se je začaral v drobnega dojenčka in postal tako sin kraljice meseca. Odslej je ležal v lepi beli zibki v njeni hiši.

Dojenček je neprestano jokal in jecjal: »Jojmene, jojmene, mesec! Mesec!« — »To ni igrača za male otroke! Nikar ne vekaj!«

A dete ni nehalo jokati. »Jojmene, jojmene kje je mesec? Meeesec!«

Naposled se je kraljica meseca naveličala otrokovega vpitja. Šla je pod streho, kjer je imela zaboj z mesecem. Odprla je zaboj in nesla mesec detetu. Komaj pa je zapustila sobo, se je dojenček izpremenil v vrana in odletel z mesecem vred skozi okno.

Vran je z mesecem v kljunu letel do obale velikega jezera. Tam je sedel na visoko smreko. Pod smreko je bilo vse polno Indijancev, ki so nabirali igle, ki so padale od smrek. Vran jih je nekaj časa gledal potem je pa skril mesec pod pazduho. Indijanci so morali prestat z delom, zakaj v temi so se zaletavali drug v drugega.

Vrana je zavpila: »Če mi podarite vse igle, ki ste jih doslej nabrali, bom pustil mesecu, da bo spet sijal.«

A Indijanci so odgovorili: »Vran ni dober ptič. Zmerom govori in zdaj se še baha, da bi lahko mesecu zapovedoval!« Tako so zasnehovali vrana.

Tedaj pa je vran vzdignil perot in pokazal Indijancem kos meseca. Zdaj so Indijanci videli, da je vran govoril resnico. Hitro so prinesli vse igle pod smreko in prosil vrano, naj da mesecu, da bo sijal.

Toda vran je bil globoko užaljen. Prijel je mesec in ga s vso močjo treščil na zemljo, da se je razbil na dve enaki polovici. Ena polovica je zletela na nebo in obvisela med oblaki, druga polovica se pa je skotalila v jezero.

Kadar je noč jasna, lahko vidite, da je res tako. Polovica meseca je na nebu, druga polovica se pa leskeče v vodi.

Ivan Albreht:

Vrtljak

Sijaj in solnce vse, biseri,
samo suho zlato in srebro,
konji iskri čakajo,
da zdirjajo prav pod nebo.

Iz solnca in bleska pesem
predrami se, konji zdrve,
na njih mladi jezdeci jašemo,
nebo nam naproti gre.

»Prijatelji, dinar!« možak se
zadere,
godba splašeno utihne v mrak,
konji so mrtvi, nebo je odbeglo,
pust in zaspan obstoji vrtljak.

Maksa Samsa:

Mlada Puza

Po narodni.

Mlada Puza šla po vodo,
majka brala je lobodo;
ko se Puza je vmila,
prazno skledo je dobila ...

Mati: »Preveč si hitela,
sem lobodo že pojela!«

Opomba: Puza — počasnica; loboda — vrsta špinače.

L. H.:

Zlatica

Vsako pomlad lahko vidite po močvirnatih travnikih vse polno zlatic. Bajka, ki jo pripovedujejo v mnogih krajih in o kateri trdijo, da je deloma resnična, je bajka o zlatih.

V lepi Savinjski dolini na zelenem Štajerskem je živel pred mnogimi leti bogat mlinar. Noč in dan se je vrtilo mlinsko kolo in klepetav potoček je pri-

povedoval o mlinarjevem velikem zaslužku. In to je bilo tudi res. A več ko je zaslužil denarja, bolj skop in bolj ošaben je postajal nekdanj prijazni mož. Kmalu že sam ni vedel, kako visoko naj bi vihal nos, da mu ne bi bilo treba vdihavati istega zraka, kakor tistim ljudem, ki niso imeli toliko denarja kakor on. Za siromake se ni dosti zmenil in tudi njegova hčerka, ki je bila prav zalo in sila prijazna dekle, ga ni mogla spreobrniti. Mlinarjevi hčerki je ugajal mladi logar, a ta je bil siromašen kakor cerkvena miš.

Prav tisti dan je bil v mlinu spet velik vik in krik zaradi tega. »Ta logar, ki nima nič pod palcem, se drzne misliti na mojo hčer! Da bi ga koklja! Mojo edino hčerko? Še toliko nima, da bi se sam do siteda najedel!« In mlinar je ozmerjal hčerko in jo z grdimi besedami zapodil iz sobe. Dekle se je tiho splazilo pred hišo in si s predpasnikom brisalo solze. Tedaj je prišel k mlinu star mo-

žiček s palico in culico v roki. Boječe je potrkal na vrata in prosil kruha. Ko je mlinar zvedel, po kaj je prišel, mu je jezno pred nosom zaloputnil vrata. Hčerka, ki je videla ta prizor, je stekla za starim možičkom in mu skrivaj porinila velik kos kruha v žep.

»Bog plačaj, dekle!« je rekel starček. »Pa zakaj si tako žalostna? Ali ti ne bi mogel pomagati?« Njegove oči so jo tako sočutno in mlo gledale, da mu je naposled zaupala vse gorje.

»Vzemi velik vrč in pojdi z menoj«, je dejal in prijazen smehljal mu je zaigral okoli ust.

Mlinarjeva hčerka je storila, kakor ji je bil starček velel. Ta jo je peljal k studencu, katerega dekle ni bilo nikoli poprej videlo. Starček je napolnil vrč do roba z mrzlo vodo, in ga dal dekletu.

»Čez leto dni ti ga spet napolnim«, je dejal starček in izginil.

Dekle ni vedelo, kaj bi. Naposled je steklo v logarjevo kočjo in povedalo logarju svojo prigodo s skrivnostniku starčkom.

»To bo kaka zdravilna voda!« je rekel logar in ponesel vrč k ustom, da bi pil. A glej, čudo! Namesto vode je bilo v vrču vse polno zlatnikov. Lahko si predstavite njuno veselje! Logar in mlinarjeva hčerka sta se kmalu nato poročila in bila zelo srečna.

Mlinarju pa zlatniki niso dali mira. Noč in dan je stikal po gozdu, da bi našel čarobni studenec, a vselej brez uspeha.

Čez leto dni je prišel starček spet v vas. Spet je vzel vrč in se napotil v gozd. Mlinar je krenil z velikim čebrom za njim. Ko sta prispela k čarobnemu studencu, je starček napolnil vrč in dal tudi mlinarju, da je napolnil svoj čeber. Starček se je glasno zasmeljal, ko je gledal mlinarja, kako je hitel s težkim čebrom proti domu. Spotoma je kapala dragocena voda na zemljo, a mlinar ni pazil na to. Misli je samo na to, kako bo doma prešteval zlatnike in jih spravil v veliko skrinjo. A kako se je začudil, ko se doma voda ni hotela spreminiti v zlatnike. Voda je ostala voda. Po vsej dolini pa, kjer je bil hodil in razlival vodo, so drugi dan vzcvetele zlate cvetlice. Bile so videti kakor iz zlata ali svetlega solnca. In, verjemite ali ne verjemite, vsako leto ob tem času je vsa dolina polna teh cvetic — mi jih zdaj imenujemo zlatice — a čarobnega studenca ni nihče več našel.

Novice za male glavice

V Ljubljani imamo velesejem. In to je velika reč. Kar tiste vprašajte, ki so na njem že bili. Saj je med tednom prišlo mnogo šolarjev z dežele na izlet v Ljubljano in so za tri dinarčke lahko smuknili na velesejmišče, da so si ogledali ogromne popotije, stroje, pohištvo, blago, gramofone in tudi divje živali. Čisto udomačena levinja se sprehaja tam okrog, velikansko kačo imajo in opice in mačke. Še vse bolj imenitno pa je zadaj na veselilnem prostoru, pri vrtiljaku in raznih copernijah. Zai vam je lahko, ki ne utegnate v Ljubljano. Nu, ko dorastete če ne prej, se Varn bo tudi ta želja izpolnila. Saj vam lahko povemo v tolažbo, da tudi mnogi ljubljanski kratkočlačniki zaman oprezajo okrog velesejmišča, notri pa ne pridejo, ker so dinarčki tako zelo redki.

O tistem medvedku smo zadnjič pisali, ki je plesal po Ljubljani. Glejte, pa se je našel hudobnež, ki se je znesel celo nad tem nesrečnim rjavčkom. V Kranju je neki vinjeni fant ponoči z nožem oklal medvedka. Pravi, da zato, ker mu je medved podnevi raztrgal hlače. Ranjeno žival je izlečil živinozdravnik in medvedek zdaj zopet pleše, pleše, da prisižuje denar zase in za svojega vodnika. Sirovega fanta bo pa doletela kazen.

Ko smo že ravno pri živalih, naj povemo še prečudno zgodbo o psici, ki v Ljubljani doji dve mladi mački. Pri neki družini imajo veliko, lepo ovčarsko psico, staro pet let. Pa so zadnjič otroci prinesli domov dve izstradani mali muciki, ki jima je hudobna roka ubila mamico. Muciki so pokazali psi in ta jima ni storila nič žalega. Nasprotno! Muciki sta se ji zasmilili in vzela jih je v kolibo za svoji ter ju začela tudi dožiti. Zdaj sta si muciki že dobro opomogli in se pridno igrata. Psica, dobra rednica, pa se za svoji varovanki neverjetno boji. Nikogar ne pusti blizu. Pa tudi muciki ne smeta predaleč od pasje kolibe. Dobra mačeha kar skoči za njima in ju v gobcu prinese nazaj. Ljudje se čudijo in tudi učeni moške pravijo, da je to izvanreden pojav. Toda — vidite — ta zgled nam lepo kaže, da se tudi za tako revne stvore kakor sta bili zapuščeni muciki, najde na svetu usmiljeno srce...

Po domovini in po svetu je mnogo novic, pa so vse bolj žalostne. Spregovoriti pa moramo o junaškem možu, o katerem zadnje dni govori ves svet. To

je profesor Pikard. S svojim prijateljem Kipierjem se je pred dobrim tednom s pomočjo balona dvignil v neverjetne višave. To se pravi: na balon je bila privezana velika krogla iz aluminija in v tej krogli sta vrta moža tvegala življenje, da doženeta, kako je v tistih višavah, do koder se še ni dvignila živa duša. Balon ju je dvignil 16 tisoč metrov visoko in ju slednjič zanesel na neki tirolski ledenik, od koder sta se srečno rešila. Njuna aluminijasta krogla pa bo ostala tam gori do prihodnje zime, ko bo v novem snegu snežnik lažje dostopen in bo kroglo mogoče spraviti v dolino. Pogumna moža pripovedujeta, da sta bila v zraku blizu 48 ur brez spanja in sta trpela strašno žejo. V krogli je namreč bilo zelo vroče, zunaj pa je vladal strašen mraz, katerega seveda nista čutila. Ko ju je balon prinesel ponoči nazaj na zemljo in to na visoki tirolski ledeniku, sta s slastjo požirala sneg in led, da sta si žejo utešila. Če bi bila še par ur ostala v zraku, bi se bila zadušila, ker jima je že primanjkovalo kisika, ki je za pljuča neobhodno potreben.

Vsekakor — tako pogumni moške, kakor sta Pikard in njegov tovariš, zaslužijo vse priznanje, ker za ceno lastnega življenja odkrivajo svetu tisto, kar je zagonetnega in skrivnostnega. Kdo vé, če se ljudje v par sto letih ne bodo redno vozili po takih višavah. Pravijo, da bi primerno letalo lahko v tistem redkem zraku frčalo kakor pšica in da bi v prav kratkih urah prispelo iz Evrope v Ameriko, do koder sedaj potrebujemo z ladjo po šest do osem dni in noči. V ostalem se že splošno računa, do bo v par letih uvedena redna vožnja z letali v Ameriko. Zgradili bodo umetne otoke, to se pravi: sredi morja bodo priklenili velikanske plavajoče plošče, da se bodo letala lahko na njih oddahnila. Na Angleškem in v Ameriki pa tudi neprestano sestavljajo nova orjaška letala, ki naj bi v bodoče kljubovala morju in viharjem. Če boste pridno štedili, se boste torej morda tudi vi kdaj lahko popeljali po zraku preko ogromne slane luže, ki se ji pravi: Atlantski ocean...

V Zagrebu imajo dva visoka gosta. V nedeljo sta se tjakaj vnovič pripeljala na obisk kralj Aleksander in kraljica Marija. Zadnje dni sta obiskala tudi zagrebško okolico in sta se pogovarjala s kmetijskimi ljudmi. posebno ljubezniva

pa sta bila z otroki. Ne bo dolgo, pa bo kraljevska družina prišla zopet tudi v Slovenijo, na Bled.

Razdelitev nagrad pridnim „Jutrovčkom“

Za nagrado so bili izžrebani:

1. Lojzka Palhartinger, uč. VII razr. na Bledu.
2. Draga Čepon, učenka V. razr. na Jesenicah.
3. Lucijan Jelenc, uč. II. razr. na vadiščih v Ljubljani.
4. Nevenka Vedlih, uč. II. razr. mešč. šole v Zagrebu, Martičeva ul. 13.
5. Sidika Perš, uč. V. razr. v Petrovcih — Prekmurje.

Vsak nagrajenec dobi lepo knjigo, okrašeno z mnogim slikami, iz »Mladinske knjižnice »Jutra«.

Uredništvo »Mladega Jutra«.

Mile Klopčič:

Fabrika

Nekoč sem naprosil očeta, da me v tovarno je vzel.
Hotel sem videti, kam hoči moj oče vsak dan.
Vedno ponavlja mi mati: »Tudi ti boš trpel,
tudi ti boš kot oče tvoj nosil žuljavo dlan«.

In ker nisem razumel teh materinih besed, sem šel z očetom in sva obiskala fabriko. Biló mi je, ko da odkril sem nov svet, svet, kjer doma je trpijenje veliko.

Počas in navzgor so hiteči široki in ozki jermeni,
gonili so silna in majhna kolesa,
ki se vrte neprestano, pomladi, jeseni, podnevi, ponoči — večno živa železna telesa.

In strojev, železnih teles, je črno olje kapljalo,
to stroj se znoji od vročine vrvenja;
iz strojev je sikalo, pelo in glasno vreščalo —
o to je dom krika, to je hiša hitenja.

»Vidiš, moj sinok«, je oče dejal in se vame zagledal,
»tu v tem vrvenju vsak dan stojim.
Če bi govoril ti dneve, nikoli ti ne bi povedal,
kako neizmerno vsak dan trpim.

Stroji hitijo, jaz hitim s njimi
osem ur, dolgih ur dan za dnem.
Slehera ura hrbet ukrivi mi,
a odpočiti se v delu ne smem.

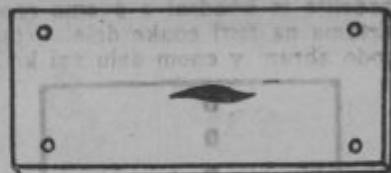
Tisoč nas je, ki ob strojih stojimo,
tisoč nas je, ki imamo žuljave dlani,
tisoč nas je, ki le v stroje strnimo —
a zunaj nekje je pomlad in solnce žari...«

Ko sem se vrnil domov, sem materi svoji velel:

»Zdaj razumem, kaj mi ponavljaš vsak dan:
jaz sem očetov sin, zato tudi jaz bom trpel,
tudi jaz bom kot oče moj nosil žuljavo dlan«.

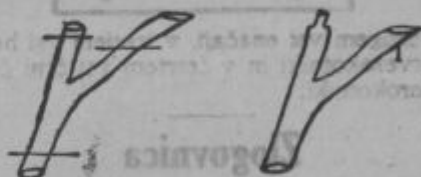
ZA SPRETNE ROKE Pručica

V 40 cm dolgo, 20 cm široko in 1,5 do 2 cm debelo deščico zavrtamo 4 luknje, ki naj imajo 1 in pol cm premera (Sl. 1.)
Za noge si izberemo in odžagamo 4

Sl. 1.

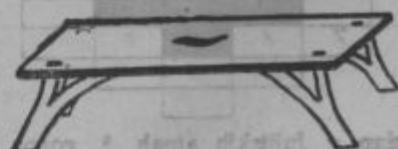
kose vej kakršnegakoli grma ali drevesa, v obliki, ki nam jo kaže slika 2. Debelejše dele vej obrežemo (glej sl. 3) tako, da se bodo tesno prilegali v zavrtane luknje v deščici. Drugi, tanjši del

Sl. 2.

Sl. 3.

veje pa pribijemo na deščico s pravtenkimi žebli. Da bo pručica bolj čvrsta, je priporočljivo oni del debelejšje veze, ki tiči v luknji deščice, prav previdno z nožem razklati in na znani na-

čin s primerno treščico zagostiti. Potrebne veje nam ne bo težko najti. Paziti moramo le na to, da bodo vse štiri noge kolikor mogoče enake.

Schönfank-Klopčič:

Prve hlačice

Le pogledite majhnega moža,
prve hlačice ima.

Daj, da te na mizo posadim,
da boš velik kakor jaz, moj sin.
In ko solnce te bo opazilo,
se bo dvakrat lepše nasmejnilo.

Šaljiva vprašanja

1. Kdo se neprestano vrti in se nič ne utruja?
2. Kdo potuje brezplačno iz dežele v deželo?
3. Kdo pade, da potem lahko teče?
4. Kdo v juniju najbolj vzdihuje?
5. V katerem letnem času zraste smreka za 1 m?

Skrivnostni kvadrat

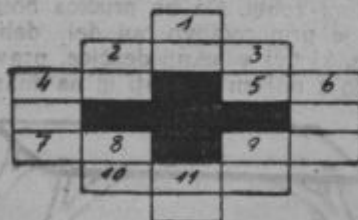
Razdelite ta kvadrat z dvema enakima črtama na štiri enake dele — tako, da bodo zbrani v enem delu vsi križci,

v drugem vsi enačaji, v tretjem vsi beli četverokotniki in v četrtem vsi črni četverokotniki.

Zlogovnica

Navpično: 1. gora v Karavankah, 2. sta, 3. primerljani veznik, 4. snov, ki je dobra prevodnica toplote in elektrike,

6. slap v Julijskih alpah, 8. gospa, 9. telesna poškodba, 11. drevo, katerega les je mehak.

Vodoravno: 2. kopačevo orodje, 4. ogljenica, 5. koščevo orodje, 7. up. 9. gosi slinčna ptica, 10. jagoda.

Križaljka „Vrč“

Pomen besed

Vodoravno: 1. Skrajni v morje segajoči del celine, 3. Ploskovna mera, 4.

Slonov zob, 6. Živalica, 7. Beseda, ki jo rabimo za vsak kraj, kjer se nahajamo, 8. Vzklík.

Navpično: 1. Vrba, 2. Del telesa, 4. Predlog, 5. Nota.

Rešitev križaljke »Indijanec«

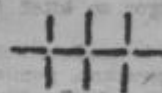
Navpično: 1. kladivo, 2. mokasin, 4. ratar, 7. da.

Vodoravno: 1. km, 3. lok, 4. rak, 5. Ada, 6. Tisa, 7. davi, 8. Aron.

Rešitev ugank

1. pikapolonca, 2. nihaló pri uri, 3. smrt.

Igre z užigalicami

Preloži 4 užigalice tako, da dobiš 2 kvadrata!

Izpopolnjevalka

kri — ček
kol — dar
pri — lov
sla — ost
dom — čin

Vstavi namesto črtic črke, da dobiš nove besede in v srednji navpični vrsti ime kraljice veselja.

Jutrovčki! Najlepše mladinske knjige dobite v knjigarni Tiskovne za druge v Ljubljani.